

Özgül SAKİ
İstanbul Milletvekili

10/903

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Türkiye’de Millî Eğitim Bakanlığı’na bağlı Mesleki Eğitim Merkezlerine (MESEM)’lere kayıtlı öğrenci sayısı %784’lük gibi çok büyük bir artışla 1 milyon 405’e ulaşmıştır. Ancak MESEM’ler mesleki eğitim ve staj adı altında adeta çocuk işçi çalıştırma uygulamasına dönüşmüş durumdadır. Eylül 2023’ten itibaren 8 MESEM öğrencisi ise çalıştıkları işyerlerinde gerçekleşen kazalarda hayatını kaybetmiştir. MESEM kapsamındaki öğrenci istihdamının denetlenmesi ve bu yolla çocuk işçi olarak çalıştırılmasının önüne geçilmesi için Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

Özgül SAKİ

İstanbul Milletvekili

GEREKÇE

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)’ne göre çocuk işçiliği; çoğu kez çocukları, çocukluklarını yaşamaktan alıkoyan, potansiyellerini ve saygınlıklarını eksiltten, fiziksel ve zihinsel gelişimleri açısından zararlı işler olarak tanımlanmaktadır.

İşçi Sağlığı ve Güvenliği Meclisi’nin 12 Haziran 2023 Dünya Çocuk İşçiliği ile Mücadele Günü dolayısıyla açıkladığı rapora son AKP hükümetleri döneminde en az 888 çocuk iş cinayetleri sonucu yaşamını yitirmiştir. Raporda “en az” vurgusu bilhassa yer almaktadır; çünkü bunlar sadece saptanabilen çocuk işçi cinayetlerdir. İŞİG verilerine göre 2022 yılında iş cinayetlerinde 14 yaş ve altı 27 çocuk işçi, 15-17 yaş arası 37 çocuk işçi olmak üzere 64 çocuk işçi yaşamını yitirirken 2023 yılında 14 yaş ve altı 22 çocuk işçi, 15-17 yaş arası 32 çocuk işçi olmak üzere 54 çocuk işçi iş cinayetleri sonucu yaşamını yitirmiştir.

Özgül SAKİ
İstanbul Millîvekili

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'in Hanehalkı İşgücü Araştırması 2022 yılı sonuçlarına göre 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı %18,7'dir. İşgücüne katılma oranı cinsiyete göre incelendiğinde ise, bu oran erkek çocuklar için %27,0 kız çocuklar için %10,0'dur. Bu tablo 15-17 yaş nüfusuna denk gelen 3 milyon 838 bin çocuktan 716 bininin bir işte kayıtlı olarak çalıştığını gözler önüne sermektedir. Çalışan çocuk sayısı 2022 yılında bir önceki yıla göre yıllık yaklaşık % 20 artmıştır. Ancak Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Eğitim Merkezleri (MESEM)'nden işyerlerine çırak olarak gönderilen ve MEB istatistiklerinde öğrenci gözüktüğü için TÜİK verilerine dahil edilmeyen, bizzat eski Milli Eğitim Bakanı Mahmut Özer'in açıkladığı rakamlara göre 1 milyon 405 bin çocuk dahil edildiğinde çocuk işçi sayısı 2 milyon 121 bine çıkmaktadır. 1 Eylül 2023'ten bu yana 8 çocuk MESEM'lere devam ederken çalıştırıldıkları işyerlerinde yaşamını kaybetmiş, bir çocuk ağır yaralanmıştır. Antalya'da kalfalık eğitimi sırasında meydana gelen patlamada vücudunun %80'i yanan 18 yaşındaki lise öğrencisi **Beyzanur Hatimoğlu**, İstanbul Büyükçekmece'de staj adı altında haftanın 4 günü çalıştığı iş yerinde başı makineye sıkışarak yaşamını yitiren **Arda Tonbul** ve Kütahya Yeni Sanayi Sitesi'nde staj yaptığı mobilya atölyesinde üzerine sunta blokların devrilmesi sonucu hayatını kaybeden 15 yaşındaki **Erol Can Yavuz** iş cinayetlerinde yaşamını yitiren çocuklarımızın son acı örnekleridir.

2016 yılında Elazığ MESEM özelinde yapılmış ve yayınlanmış akademik bir araştırmaya göre; öğrencilerin %42.8'i çalışma durumunun kendilerine bedenen ve ruhen zarar verdiğini düşünmekte, %9.4'ü işveren/diğer çalışanlar tarafından fiziksel veya sözel şiddete maruz kaldığını, %70.3'ü işe kabul sürecinde sağlık kontrolünden geçmediğini, %34.8'i ise çalışma hayatında en az bir kere iş kazası geçirdiğini bildirmiştir. Aynı araştırmaya göre öğrencilerin haftalık ortalama 5,9 gün, günlük ortalama 11,5 saat çalıştığı tespit edilmiştir. Çocukların mevcut çalışma süreleri yasal sınırları aşmaktadır.

Diğer yandan 25 Aralık 2021 tarihinde Resmî Gazete'de yayımlanan 7346 Sayılı Kanun ile öğrenci çocuk işçiliğini "cazip" hale getirilmiştir. Kanun'a göre MESEM kapsamında staj yapacak 9, 10 ve 11. sınıf öğrencilerine asgari ücretin en az %30'u, 12. sınıftaki kalfalara asgari ücretin en az %50'si kadar ödeme yapılması aileler açısından çocuklarını çalıştırarak ek gelir sağlamak üzerine bir olanak olarak görülmektedir. Öğrencilerin sigorta ve ücretlerinin devlet

Özgül SAKİ
İstanbul Milletvekili

tarafından karşılanması, bu anlamda işverene hiçbir maddi külfet getirmemesi MESEM'leri işverenler cephesinden de cazip bir mekanizmaya dönüştürmüştür. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği'nde yapılan değişikliklerle de "devamsızlıktan ya da başarısızlıktan kalan çocuklara" mesleki eğitim merkezlerine geçiş hakkının kolaylaştırılması çocuk işçiliğinin önünü açmaktadır.

Bu doğrultuda MESEM öğrencilerinin fiiliyatta tam zamanlı ve ucuz işgücü olarak çalıştırılmasının önlenmesi; 16 yaş altı çocukların ağır ve tehlikeli işlerde çalıştırılması yasakken staj adı altında denetimsiz, kontrolsüz bir şekilde tehlikeli ve çok tehlikeli işlerde çalıştırılmasına neden olan MESEM Sistemi'nin mesleki eğitim ilkelerine göre yeniden yapılandırılması amacıyla Meclis Araştırması açılmasını talep ediyoruz.

1	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
2	SERHAT EREN	DİYARBAKIR	
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYIĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	KAMURAN TANHAN	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	YILMAZ HUN	İĞDIR	
15	ZEYNEP ODUNCU	BATMAN	
16	HÜSEYİN OLAN	BİTLİS	
17	ÖZNUR BARTİN	HAKKARİ	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	